Nr. 97

KURYER LITEWSKI

w WILNIE we WTOREK DNIA 3 GRUDNIA V. S. 1818 ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Wilno.

w Dniu 17 p. m. listopada, dana maskarada na dochod ubogich pod opieką Towarzystwa Dobroczynności zostających, po odtrąceniu wszelkich expensow, uczyniła dochodu rubli srebrnych 300. Niektóre osoby nad cenę oznaczoną hoynie za bilety zapłaciły, a drukarnia JXX. Missionarzow, odstąpiła zupełnie zapłaty, za afisze i doniesienia na tę maskaradę drukowane.

Wypis z Protokułu posiedzeń Towarzystwa Bibliynego Rossyyskiego w dniu 7 listopada 1818 roku.

I. *Rzut oka na prace drukarni.*

1. Szóste wydanie Biblii w języku słowiańskim stereotypem in 8vo w liczbie 5,000 exemplarzy, już jest dokonane i wszystkie takowe exemplarze już są w oprawie, za nastąpieniem zatém zimowey drogi mają się rozesłać do oddziałów komitetu i korrespondentów towarzystwa. Tym czasem siódme wydanie także stereotypem postępuje pomyślnie i dokonania tey pracy można oczekiwać na początku roku następującego. 2. Przygotowanie tablic stereotypowych dla wydania czwartey Biblii Słowiańskiey z oznaczeniem mieysc podobnych, już jest prawie skończoném: z druku zaś już wyszło po dzieje Apostolskie i wkrótce ma się zupełnie dokonać. 3. Także w krótkim czasie będzie doprowadzoném do końca piąte wydanie Testamentu Nowego w języku słowiańskim. 4. Wydanie stereotypem Nowego Testamentu w języku niemieckim według textu Luterskiego, już w większey połowie jest dokonaném. 5. Rospoczęto i postępuje spiesznie przygotowanie tablic stereotypu dla wydania Biblii w języku estońskim według dyalektu rewelskiego, i Nowego Testamentu w tymże języku, według dyalektu dorpatskiego, równie też i w języku finlandskim. Pierwszego z tych potrzebuje Komitet Estoński i Orenburski, drugiego Komitet Dorpatski, a trzeciego Towarzystwo Bibliyne w Abo. 6. Wydanie Nowego Testamentu w języku jeorgiiańskim literami cywilnemi doprowadzone prawie już jest zupełnie do końca. 7. Wydrukowano już 13 arkuszy Nowego Testamentu w języku ormiańsko-tureckim. 8. Drukowanie Ewanjelii w języku kałmyckim i mongolskim, oraz Biblii w języku mołdawskim idzie pomyślnie. 9. Poczęto drukować Nowy Testament w języku Rossyyskim z dołączonym textem słowiańskim i pierwszy arkusz przedstawiony jest Komitetowi Towarzystwa na rospatrzenie. A tak projekt wydania tym sposobem Słowa Bożego nie został odrzuconym i sprawiedliwie się oczekuje przez tyle millionow rodaków naszych, których duszom nieocenione przyniesie pożytki. Myśl błogosławiona Nayprawowierniejszego Monarchy naszego posiadania Słowa Bożego w języku oyczystym pomyślnie wykonaną będzie, uwieńczy żądanym skutkiem trudne przedsięwzięcia Towarzystwa Bibliynego Rossyyskiego i napełni serca prawowiernych członków uczuciem głębokiey pobożności ku Słowu Boga, a nayszczerszey wdzięczności dla naylepszego z Panujących, opiekuna i sprawcy rozszerzenia słowa Przedwieczney Prawdy. 10. Drukowanie Biblii Słowiańskiey in 4to w Moskwie z oznaczeniem mieysc podobnych drukiem zwyczaynym idzie bardzo prędko. 11. Przedsięwzięto także nowe wydanie Biblii w języku tatarskim dyalektem orenburskim w liczbie 5000 exemplarzy, oraz w skutek życzeń Towarzystwa Wielko-Brytańskiego drukuje się tamże Biblija w języku Zydowsko-Tatarskim w liczbie 8,000 exemplarzy. II. Przedsięwzięto należne środki do wprowadzenia w używanie wydrukowanych kosztem Towarzystwa wydań następujących: Testamentu Nowego w języku greckim 5,000 exemplarzy; w języku Niemieckim wyznania Rzymsko-Katolickiego 45000; w języku Ormiańskim 2000; tudzież Biblii w języku Ormiańskim 3000 exemplarzy. III. Komitet Towarzystwa przyznał za rzecz potrzebną ustanowić przy każdym oddziale towarzystwa i współtowarzystwa, karbony, do których mają się zbierać drobne i partykularne ofiary gorliwych o dobro sprawy tegoż towarzystwa, bądź to życzących dać się poznać z swojemi nazwiskami, bądź takich, którzy, składając ofiary, nie zechcą wyjawić nazwisk. Karbony te będą miały napis: *Na rozszerzenie xiąg Pisma Swiętego*, i będą wystawione w tém mieyscu, gdzie się przedawać będą takowe xięgi, lub też w innych mieyscach według okoliczności. IV. Komitet Pernowo-Feliński donosi, że osoba jakaś bezimienna przysłała mu 1,000 rubli assygnacyynych, z warunkiem, aby za takowe pieniądze rozdano bezpłatnie xięgi Pisma świętego ludziom ubogim, niemającym funduszu na opatrzenie się w takowe xięgi. Komitet przyjął z wdzięcznością tę summę i postanowił natychmiast dokonać chęci zbawiennych bezimiennego.

V. Korrespondent oddziału Rezańskiego pisał do korrespondenta tuteyszego co następuje: „Otrzymawszy Nowy Testament w języku tatarskim, mamy nadzieję jakkolwiek zadowolić wielokrotnie powtarzane prosby „Współtowarzystwa Kosimowskiego. Gdyż Tatarowie „tameczni z ochotą czytają Ewanjeliją i wychwalają Chrystusa, według własnego pojęcia. Przy takim ich usposobieniu można mieć nadzieję, że *Słowo Boże, które samo przez się żywém jest i działającém, przenikającém duszę i ciało, jak ogień nagły i nieznany, obeymującém myśli i sérce, porażającém bardziey, aniżeli miecz obosieczny*, rosproszy ciemność, niewiadomość Muzułmanów, „i odkryje im cudowne sprawy praw Chrystusa. Każdy „czytając posyłające się od was karty, miał co słyszeć „i opowiadać o nadzwyczaynych postępach Towarzystwa „Bibliynego, nadzwyczayném przychyleniem się rozumu i „chęci człowieka do czytania xiąg tych Niebieskich; i „każdy rozbierając w sercu swojem te wielkie wypadki, „powinien się przeniknąć myślą nayglębszey ku Bogu „wdzięczności: palec to jego widoczny, jego to oczewiście „jest dzieło! Nie mówiąc o tém, że od *miasta Piotra*, jak „od nowego Syonu w rożnobrzmiących tonach roschodzi „się głos Boskiey nauki we wszystkich częściach Rossyi, „kiedy się zastanowimy nad postępem jednego tuteyszego komitetu, powinniśmy się cieszyć i upajać wdzięcznością ku *Jezusowi Chrystusowi*, który przyszedł na „świat dla odzyskania i zbawienia zatraconych. Ustawicznie odbieramy nowe dowody dobroci Pańskiey ku „nam. Nayszanownieyszy nasz Vice Prezydent Arcypasterz tuteyszy, nie przestaje zachęcać gorliwym swoim przykładem — Ofiar pieniężnych za trzy tylko miesiące weszło od jego przewie. [illegible]bności 4772 ruble. Rozchód xiąg Pisma świętego tak tu jest wielki, iż w miesiącu lipcu sprowadziliśmy byli z Moskwy 150 Bibliy „i w przeciągu jednego tygodnia żadnego nie zostało exemplarza; na początku sierpnia zapisaliśmy biblii także „z Moskwy 50 exemplarzy które wystarczyły tylko na „pięć dni. Pierwiey, nim sprowadzone nadchodzą xięgi, mamy niemało takich potrzebujących, którzy nieczekając nim nadeydą, składają naprzód pieniądze i zapisują nazwiska, a tak jak tylko Biblije nadchodzą „zaraz je rozbierają. Na examinie publicznym uczniów „seminarium tuteyszego duchownego, trzech uczniów „celujących w obyczajach i naukach otrzymało z rąk Arcy Pasterza po Biblii; a 24 po xiędze Nowego Testamentu, podobnież i w gimnazyum było rozdawane.“ VI. Komitet oddziału Symbirskiego donosi: że w powiecie Kurmyżskim plebani dwóch osad i dyakon przełożyli na język czuwahski 20 rozdziałow Ewanjelii według Mateusza i mają zamiar przełożyć wszystkie cztery Ewan-

jelije. Kiedy zaś dokonają przedsięwzięcia, ofiarują pracę swoją Biskupowi Kazańskiemu. Kurmychski dyalekt języka Czuwahskiego, nie jest bynaymniey powszechnym wszystkich Czuwahczyków: mówiących jednakże tym językiem, czyli raczey tym osobnym dyalektem, liczy się 40,000. Komitet Rossyyskiego Towarzystwa Biblíynego, przeyrzawszy tłumaczenia Ewanjelii według Mateusza, rozkazał wydrukować takową, kosztem Towarzystwa, literami Rossyyskiemi w liczbie 5000 exemplarzy.

Dalszy ciąg postanowienia Komitetu ministrów o handlu ochockim i kamczackim, zaczętego w poprzedzającym numerze 96m K. L.

6. Towary rossyyskie, które taryffą kiachtyńską wyprowadzać pozwolono, oprócz wymienionych w załączonym tu spisie pod literą *C*, pozwolić wyprowadzać z posliną, w taryffie tey naznaczoną, ściśle razem przestrzegając, ażeby zabronione w tym spisie towary, za granicę wyprowadzane nie były.

7. Od wszystkich towarow, wyprowadzać i wprowadzać pozwolonych, dokładną o ilości i gatunku powziąwszy wiadomość, pobierać od właściciela ich bez pofolgowania przypadającą poszlinę, i łącząc ją do ogólnych dochodow państwa, odsyłać do naybliższego kaznaczeystwa, i w tymże czasie dawać ministrowi skarbu szczegółową wiadomość o wprowadzonych i wyprowadzonych towarach, z wyrażeniem, ile od każdego mianowicie towaru wzięto poszlin, dla należytego sprawdzenia rzetelnego ich weyścia.

8. Od przychodzących i wychodzących statkow, po zapewnieniu się o ilości ich *łastow*, pobierać tak od weyścia jak i wyyścia po 20 kopiejek od każdego *łastu*, a pobor ten również odsyłać do naybliższego kaznaczeystwa, dla przyłączenia do ogólnych dochodów państwa.

9. Skoro zapłaconą zostanie przypadająca dla skarbu poszlina, żeby więc z jedney strony nie przyczynić dla właścicieli ścieśnienia w odbycie jego towaru, z drugiey zaś podać mieszkańcom Ochocka i Kamczatki sposobność kupowania dla siebie rzeczy potrzebnych w ilości podług każdego stanu, zostawić woli właściciela przedawać swóy towar takiemi częściami, jakich będą potrzebowali kupujący.

10. Działania podług wyżey opisanych prawideł zaczynać od dnia 1 stycznia nadchodzącego 1819 roku.

11. Prawidła te dla podania do powszechney wiadomości przez Rządzący Senat obwieścić, a przez mieszkających w obcych państwach konsulów rossyyskich, podać do wiadomości i cudzoziemskich kupców.

12. Żeby zaś w teraźnieyszym przywozie na okręcie Broders nie przyczynić dla Gordona straty; przeto na mocy potwierdzonych przez Komitet Ministrów, dnia 24 lipca 1813 roku czterech *oddziałów*, dozwolić Gordonowi, na ten raz, podług zrobionego już przez irkuckiego gubernatora cywilnego rozporządzenia, przedawać towary bez przeszkody, z tém jednak zastrzeżeniem, ażeby cena w pobieraniu od tych towarow poszlin, dla zachowania pożytku w rzeczy skarbu, przyjęta była za zasadę, nie przez Gordona podana, ale po którey się przedają towary, a którey rzeczywistość zasadzać się ma na bezpośredniey odpowiedzialności mieyscowey zwierzchności Ochocka.

13. W miarę przedaży wspomnionych towarow, pobierane do skarbu od nich poszliny przyłączyć do ogólnych dochodow państwa i odsyłać do naybliższego kaznaczeystwa.

14. Włożyć obowiązek na mieyscową zwierzchność Ochocka do zupełney wyprzedaży wszystkich towarów, przez *Gordona* na okręcie *Broders* przywiezionych, o ilości ich i gatunku, oraz wziętey od nich poszliny przesyłać co miesiąc do Ministra Skarbu dla należytego sprawdzenia szczegółową i dokładną wiadomość. I nakoniec:

15. Jeżeli w roku teraźnieyszym 1818 przybędą do portu Ochocka, i na półwyspę Kamczatkę okręty cudzoziemskie z towarami, żeby więc przez niewiadomość cudzoziemskich kupców o prawidłach wyżey przepisanych, względem przywozu towarow zagranicznych, nie sprawić dla nich daremnego ścieśnienia i straty, postępować z towarami temi podług tychże samych prawideł, jakie są postanowione względem towarow Anglika Gordona.

Takową opiniją Minister Skarbu podał do uwagi i rozwiązania kommitetu Ministrów.

Następują pomienione pod literami: A, B. C. *regestra towarow*, na których przez Jenerała Artyleryi Hrabiego *Arakczejewa* napisano: *naywyżey potwierdzone*.

AKTA KONGRESSU AKWISGRANSKIEGO.

Gazety berlińskie z d. 1 grudnia, wyraziwszy, iż są upoważnione do ogłoszenia poniższych aktow, umieściły w języku francuzkim obok z urzędowém tłumaczeniem na język niemiecki następujący:

PROTOKUŁ

Podpisany w Akwisgranie, dnia 15 listopada 1818, przez Pełnomocników dworow Austryackiego, Francuzkiego, Angielskiego, Pruskiego i Rossyyskiego.

Ministrowie Austryacki, Francuzki, Angielski, Pruski i Rossyyski, po zaszłey wymianie ratyfikacyi konwencyi podpisaney d. 9 listopada, względem ustąpienia woysk obcych z terrytoryum francuzkiego, i po zniesieniu się wzajemném przez noty w kopii tu załączone, zebrali się na konferencyą, dla rozważenia stosunkow, które, w obecnym stanie rzeczy, miały się ustanowić między Francyą a Mocarstwami, z któremi podpisała traktat pokoju z d. 20 listopada 1815; stosunkow, któreby, zapewniając dla Francyi należne w systemacie europeyskim mieysce, przywiązywały ją razem do spokoynych i dobroczynnych widokow, któremi przejęci są wszyscy Monarchowie, i które ustalą tym sposobem pokoy powszechny.

Po doyrzałem rozważeniu zachowanych zasad, na których się, pod opieką Opatrzności Bozkiey, za pośrednictwem traktatu paryzkiego z d. 30 maja 1814, recessu wiedeńskiego, i zawarciu pokoju w roku 1815, przywrócony w Europie porządek rzeczy opiera, dwory podpisujące akt ninieyszy uznały jednozgodnie i skutkiem tego oświadczają:

1 Ze mocném ich postanowieniem jest, nie oddalać się, ani we wzajemnych między sobą stosunkach, ani w tych, które ich wiążą względem innych państw, od główney zasady ściśley jedności, która dotąd przewodniczyła im we wszystkich spólnych im stosunkach i sprawach, a która stała się tém mocnieyszą i trwalszą przez utworzony między Monarchami związek braterstwa chrześciańskiego.

2. Ze takowy związek tém istotniey i trwaley, jako niezależący od żadnego widoku pojedyńczego lub przemijającey kombinacyi, nie może mieć innego zamiaru, tylko trwałość pokoju powszechnego, zasadzającego się na sumiennem wypełnieniu przepisanych traktatami zobowiązań, i uznaniu wszystkich praw ztąd wynikających.

3. Ze Francya, przez przywrócenie prawey i konstytucyyney władzy monarszey, obok z innemi państwami pastawiona, obowiązuje się działać odtąd łącznie dla utrzymania i ustalenia systematu, który nadał pokoy Europie i jedynie trwałość jego zapewnić może.

4. Ze jeśliby, dla tém pewnieyszego osiągnienia wyżey pomienionego celu, mocarstwa, które w postanowieniu ninieyszém udział mają, uznały potrzebę oddzielnego zgromadzenia się, czy to Wysokich Monarchow samych, czy też Ich ministrow i pełnomocników, dla wspólnego radzenia względem ich spraw własnych, ile te związek mają z przedmiotem obecney ich rozwagi, czas i mieysce tych zgromadzeń, każdego razu, za pośrednictwem komunikacyy dyplomatycznych poprzednio naznaczone będą; jeśliby zaś była mowa o okolicznościach, któreby się ściągały do spraw innych państw europeyskich, takowe zgromadzenia nie mogą nastąpić inaczey, aż za formalném zaproszeniem ze strony interessowanych państw i z zachowaniem wyraźném ich prawa w bezpośredniém lub przez pełnomocników swoich należeniu dó tych zgromadzeń.

5. Ze postanowienia w akcie ninieyszym opisane, podane będą do wiadomości wszystkich dworow europeyskich, przez załączone tu oświadczenie, które uważane będzie jako sankcyonowane przez protokuł i część jego składające.

Ninieyszy akt na pięć rąk wygotowany i w oryginałach między pięcią podpisanemi gabinetami wymieniony.

W Akwisgranie, dnia 15 listopada 1818 (podpisano) *Metternich*, *Richelieu*, *Castlereagh*, *Wellington*, *Hardenberg*, *Bernstorff*, *Nesselrode*, *Capodistrias.*

Kopija Noty

przez Pełnomocników dworow Austryackiego, Angielskiego, Pruskiego i Rossyyskiego, Panu Dukowi Richelieu, d. 4 listopada 1818 podaney.

Niżey podpisani Ministrowie gabinetow Austryackiego, Angielskiego, Pruskiego i Rossyyskiego, otrzymali od NN. Panów swoich rozkaz udzielenia Panu Dukowi Richelieu co następuje:

NN. Cesarz Austryacki, Król Pruski i Cesarz Rossyyski, przez artykuł 5 traktatu z d. 20 listopada 1815, wezwani do łącznego z N. Królem Francuzkim rozważenia: czy postanowione przez pomieniony traktat woyskowe części jedney terrytoryum francuzkiego zajęcie, z końcem trzeciego roku ustać może, czy też do końca roku piątego pozostać musi, udali się na ten koniec do Akwisgranu, i poruczyli swoim ministrom, ażeby się zebrali na konferencyą z pełnomocnikami NN. Króla Francuzkiego i Króla W. Brytanii, i przystąpili do roztrząsania tego ważnego pytania.

W rozważaniu tém uwaga Ministrów i Pełnomocników powinna była zwrócić się naprzód na wewnętrzny stan Francyi: powinna się była również rozszerzyć nad uskutecznieniem przyjętych przez Rząd Francuzki obowiązkow względem mocarstw, które spólnie podpisały traktat z d. 20 listopada 1815.

Wewnętrzny stan Francyi był od dawnego czasu przedmiotem ciągle gabinety zastanawiającym, a, po wzajemném udzieleniu sobie przez Pełnomocników opinij, jakie względem tego mieli, Wysocy Monarchowie, po rozważeniu ich w mądrości swey, uznali z ukontentowaniem, że porządek rzeczy przywrócony we Francyi, przez przywrócenie monarchii prawey i konstytucyyney, i skutek, który dotąd uwieńczył oycowską troskliwość N. Króla Jmci Chrześcijańskiego, usprawiedliwiają zupełnie nadzieję mocnieyszego coraz ustalenia tego porządku rzeczy, tak istotnego dla spokoyności i szczęścia Francyi, i tak ściśle połączonego z naywalnieyszą sprawą Europy.

Co się tycze uskutecznienia zobowiązań, kommunikacye, które, natychmiast za otwarciem konferencyy, przez Pełnomocnika N. Króla Jmci Chrześcijańskiego uczynione były pełnomocnikom innych Mocarstw, nie zostawiły żadney wątpliwości w tym przedmiocie, a to, okazując, że rząd francuzki dopełnił naysumienniey i nayzaszczytniey wszystkich warunkow traktatow konwencyi z d. 20 listopada, i proponując względem warunkow mających się w czasach poźnieyszych uskuteczniać, układ zaspokajający dla wszystkich stron traktujących.

Gdy to było wypadkiem roztrząsania tych ważnych pytań, NN. Cesarze i Królowie Ichmość winszowali sobie, iż mogą już usłuchać osobistych uczuć i życzeń i położyć koniec środkowi, który tylko smutne okoliczności i potrzeba czuwania nad bezpieczeństwem własném i Europy dyktować mogły.

Wszyscy Monarchowie postanowili zatém poprzestać zajęcia woyskowego terrytoryum francuzkiego, a konwencya z dnia 9 października była sankcyą tego postanowienia. Uważają oni ten akt uroczysty za dopełnienie powszechnego pokoju.

Uważając odtąd za pierwszy swój obowiązek, zachowanie ludom swoim dobrodzieystw, jakie pokoy ten im zapewnia, i utrzymanie umow, które go sprawiły i ustaliły, NN. Cesarze i Królowie Ichmość pochlebiają sobie, że N. Król Jmć Chrześcijański, ożywiony temiż uczuciami, przyymie z tym interessem, jaki go przywiązuje do wszystkiego tego, co dąży do dobra publicznego i pomyślności jego kraju, propozycyą, którą mu czynią Nayjaśnieysi Cesarze i Królowie Ichmość, ażeby odtąd połączył radę i usiłowania swoje z temi, których oni nie przestaną poświęcać dla uskutecznienia dzieła tak zbawiennego.

Niżey podpisani, upraszając Pana Duka Richelieu, aby życzenie to Wysokich ich Monarchów do wiadomości Króla Pana swego przesłał, zapraszają razem Pana Duka, ażeby należał do ich teraźnieyszych i przyszłych obrad, poświęconych zachowaniu pokoju, traktatow, na których pokoy ten jest oparty, praw i stosunkow wzajemnych, postanowionych lub potwierdzonych temiż traktatami i uznanych przez wszystkie Mocarstwa europeyskie.

Składając Panu Dukowi de Richelieu ten uroczysty dowod ufności, jaką położyli Wysocy ich Monarchowie w mądrości Króla Francuzkiego i prawości narodu francuzkiego, niżey podpisani mają rozkaz dodadź do tego zapewnienia niewzruszonego przywiązania NN. Cesarzów i Królów Ichmość, względem osoby N. Króla Jmci Chrześciańskiego i jego rodziny, i ciągley szczerey troskliwości o spokoyność i szczęście jego królestwa.

Razem mają zaszczyt złożyć Panu Dukowi de Richelieu zapewnienie szczególnieyszego ich poważenia. Akwisgran, dnia 4 listopada 1818.

(podpisano) *Metternich*, *Castlereagh*, *Wellington. Hardenberg*, *Bernstorff*, *Nesselrode*, *Capodistrias.*

Kopia Noty

Pana Duka de Richelieu, w odpowiedzi na notę Pełnomocników dworow Austryackiego, Angielskiego, Pruskiego i Rossyyskiego.

Niżey podpisany, Minister i Sekretarz stanu N. Króla Jmci Chrześciańskiego, otrzymał komunikacyą, którą go PP. Ministrowie gabinetow Austryackiego, Angielskiego, Pruskiego i Rossyyskiego zaszczycili, d. 4 teraźnieyszego miesiąca, z rozkazu Wysokich swoich Monarchow. Pośpieszył dać o niey wiadomość Królowi Panu swemu, N. Pan przyjął z rzeczywistém ukontentowaniem ten nowy dowod ufności i przyjaźni Monarchów, którzy mieli udział w obradach Akwisgrańskich. Sprawiedliwość, jaką oddają ciągłym staraniom jego o pomyślność Francyi, a nadewszystko prawości tego ludu, przeniknęło żywo serce jego. Zwracając uwagę swoję na przeszłość, i dostrzegając, że w żadney inney epoce, żaden inny naród, niemógłby uskutecznić ze ściśleyszą wiernością takich obowiązkow, jakie Francya przyjęła; Król Jmć czuje, że nowy ten rodzay chwały winna jest mocy tych praw, które nią rządzą, i widzi to z pociechą, że ustalenie ich uważane jest przez Wysokich jego Sprzymierzeńcow za równie korzystne dla spokoyności Europy, jak istotne dla pomyślności Francyi. Przekonany, że pierwszym jego obowiązkiem jest uwieczniać i pomnażać, wszelkiemi będącemi w mocy jego sposobami, korzyści, które obiecuje przywrócenie powszechnego pokoju wszystkim narodom; przekonany, że ścisła jedność Rządów jest naypewnieyszą rękoymią jego trwałości, i że Francya, nie mogąc bydź obojętną względem systematu, którego cała moc opiera się na doskonałey jednostayności zasad i działań, przyłączy się do tego z tą szczerością, jaka ją odznacza, i że przystąpienie jey nie może, tylko wzmocnić dobrze ugruntowaną nadzieję szczęśliwych wypadkow, jakie takowy związek dla dobra ludzkości przyniesie, N. Król Jmć Chrześcijański przyymuje z radością uczynioną sobie propozycyą od NN. Cesarza Austryackiego, Króla W. Brytanii, Króla Pruskiego i Cesarza wszech Rossyy, połączenia z ich radą i usiłowaniami własnych, dla uskutecznienia dzieła, które sobie zakładają. Na ten koniec, upoważnił niżey podpisanego należeć do wszystkich obrad ich ministrów i Pełnomocników, w celu zachowania pokoju, i traktatow, na których on polega, i zaręczenia praw i stosunkow wzajemnych, temiż traktatami ustanowionych i przez wszystkie państwa europeyskie przyjętych.

Niżey podpisany, prosząc JWWPanów, ażeby przełożyli Wysokim swoim Monarchom oświadczenie zamiarow i uczuć Króla Pana swego, ma zaszczyt złożyć im zapewnienie naywyższego poważenia.

Akwisgran, dnia 12 listopada 1812.

(Podpisano) *Richelieu.*

Oświadczenie.

W chwili, w którey pokoy Europy jest uzupełniony, przez postanowienie wyprowadzenia woysk obcych z terrytoryum francuzkiego, i w którey ustają środki ostróżności, jakie smutna potrzeba nakazywała, Ministrowie i Pełnomocnicy NN. Cesarza Austryackiego, Króla Francuzkiego, Króla W. Brytanii, Króla Pruskiego i Cesarza wszech Rossyy otrzymali rozkaz uwiadomienia wszystkich dworow europeyskich o skutkach zgroma-

dzenia się ich do Akwisgranu, i na ten koniec podać następujące oświadczenie:

Konwencya z d. 9 października, która ostatecznie urządziła uskutecznienie zobowiązań traktatu pokoju z d. 20 listopada 1815, uważana jest przez Monarchów zawierających, jako spełnienie dzieła pokoju i jako dokończenie politycznego systematu, które ma zabezpieczyć trwałość tego dzieła.

Ścisły związek Monarchów, którzy do systematu tego, tak dla swoich zasad, jako też dla dobra swoich ludów przystąpili, daje Europie nayświętszą rękoymią przyszłego jey pokoju.

Cel tego związku jest również wielki jak zbawienny. Nie jest wymierzony na żadne nowe przedsięwzięcie polityczne, na żadną odmianę w stosunkach poświęconych traktatami istnącemi. Spokoyny i jednostayny w swém działaniu, dąży tylko do utrzymania pokoju i zabezpieczenia układów, które go nadały i ustaliły.

Monarchowie tworząc ten świetny związek, uważali za główną jego zasadę, nieodmienne swoje postanowienie, nieoddalania się nigdy, ani między sobą, ani w stosunkach swoich z innemi państwami, od nayściśleyszego przestrzegania zasad prawa narodow, zasad, które w przystosowaniach swoich do trwałego stanu pokoju, mogą jedynie skutecznie zapewnić niepodległość każdego rządu i trwałość związku ogulnego.

Wierni tym zasadom Monarchowie, pilnować się ich będą równie w zebraniach, na których znaydować się będą osobiście, albo które złożone będą z ich Ministrów, czyto w zamiarze wspólnego naradzenia się względem spraw własnych; czy też w pytaniach, w których inne Rządy formalnie żądać będą ich pośrednictwa. Tenże duch, jaki będzie kierował ich radą i panował w ich kommunikacyach dyplomatycznych, będzie nieodłączny i od tych zgromadzeń, a spokoyność świata będzie ciągle ich powodem i celem.

W takich uczuciach dokonali Monarchowie dzieła, do którego wezwani byli. Nie przestaną pracować około jego udoskonalenia. Uznają oni, że powinności ich względem Boga i względem ludów, któremi rządzą, przepisują im dawać światu, ile to od nich zależy, przykład sprawiedliwości, zgody, umiarkowania: szczęśliwi, że mogą odtąd poświęcić wszystkie usiłowania swoje opiece spraw pokoju, pomnożeniu pomyślności wewnętrzney ich państw, i wskrzeszeniu tego uczucia religii i moralności, których władza aż nadto nadwątloną została przez nieszczęścia czasu.

Akwisgran, d. 15 listopada 1818. (Podpisano) *Metternich, Richelieu, Castlereagh, Wellington, Hardenberg, Bernstorff, Nesselrode, Capodistrias.*

Przez PP. Pełnomocników, *Gentz.*

PRUSSY.

(z gaz. berl.) Berlin, dnia 1 grudnia. W sobotę d. 28 listopada, wieczorem o godzinie 8, N. Król Jmć, naydroższy nasz oyciec, po dziewięcio tygodniowey nieobytności, w pożądanym stanie zdrowia, ku powszechney radości swoich poddanych, przybył z *Akwisgranu* do *Poczdamu.*

Wczoray przed południem przybył N. Pan z *Poczdamu* do *Berlina*, i oglądał załogę, która wystąpiła w paradzie pod lipami.

Xiążę *Karol* (trzeci syn Króla) przybył wczoray przed południem o godzinie 11tey także z Akwisgranu.

Akwisgran, dnia 24 listopada. Dnia 20, N. Cesarz *Alexander* i N. Cesarzowa Matka opuścili *Bruxellę*; N. Cesarz przybył tu d. 21, a d. 22, w godzinę po przyjeździe N. Cesarzowey Matki, wyjechał drogą do *Juliaku (Julich).* N. Cesarzowa przybyła d. 22, o godzinie 10 zrana, z *Bruxelli*, i tegoż dnia o godzinie 5tey po południu udała się w dalszą podróż.

ANGLIA.

Podług gazety berlińskiey, Parlament zwołany został na dzień 14 stycz. 1819 r. — Porty angielskie nanowo do mca lutego 1819 roku dla zboża zagranicznego będą zamknięte. Korr. hamb. przeciwnie donosi, że są nanowo otwarte.

Korres. hamburs. zawiera wiadomości z Londynu pod dniem 21 listopada. Dnia 19 było gabinetowe zgromadzenie dla słuchania rapportu względem pogrzebu królowey. Postanowiono: ażeby w dawnieyszych czasach na pogrzebach Królow używane obrzędy, z odmianami do czasu zastosowanemi i assystowanie zwłokom, powierzone było Wielkiemu Szambelanowi. W następującym tygodniu odprawi się żałobne nabożeństwo po całym kraju. Wszystkie pałace i mieszkania królewskie są teraz zamknięte, i zostaną tak aż do złożenia zwłok królowey w grobie, w kaplicy ś. Jerzego w *Windsor.*

Regent po odprawioney radzie, udał się do *Kew* dla odwiedzenia siostr swoich.

Zmarła królowa była bardzo oszczędną; ale wiele miłosiernych uczynkow tajemnie dopełniała; dla wielu wdów czyniła podarki, a dzieci ich na wychowanie brała. Surowa w moralności, dla wielu osob zabroniła wstępu do dworu, których sprawowanie się nie zasługiwało na pochwałę. Nie chciała ażeby jey ciało było balsamowane lub otwierane. Gotowych pieniędzy w szkatułce Monarchini znaleziono tylko 5 tysiące f. s., kleynoty jey rozdzielone będą między dzieci. Tu i w innych miastach teatra i inne domy zabaw publicznych, są na niejaki czas zamknięte. Dzień pogrzebu królowey nie jest jeszcze wyznaczony. Truna nie ma bydź publicznie wystawiana ani pokazywana. Zewnętrzna truna jest z grubego ołowiu, wewnątrz dębowa, wybita białym atlasem i takiż bardzo kosztownie przyozdobiony mająca materac, na którym złożone jest ciało królowey.

Od 150 lat dwie tylko zamężne królowe umarły. Od śmierci przedostatniey upłynęło lat 81. Marya małżonka *Wilhelma* III umarła 28 grudnia 1694 roku z ospy, a Karolina małżonka *Jerzego* II dnia 20 listopada 1737. Gazety nasze przypominają o obrzędach z jakiemi odprawiały się ich pogrzeby.

Różne tuteysze gazety, podobnie jak nadworna, są teraz z czarnemi obwódkami. Wyszła już odezwa, zwołująca Parlament na 14 stycznia 1819 roku.

Wszystkie okręty w tuteyszym, jako też i innych portach Brytanii Wielkiey stojące, zaciągnęły czarną banderę.

Rząd zawarł kontrakta na dostarczenie znaczney ilości drzewa do budowy okrętow. Kontrakt ten w przeciągu trzech lat ma się uskutecznić.

Z *Leeds* donoszą, że pewna znakomita osoba stanu, musiała się ztamtąd na rozkaz rządu udać do *Londynu.* Niektórzy wnoszą, że rozkaz ten ma związek z wiadomościami otrzymanemi z wyspy ś. *Heleny.*

W *Invernes* w Szkocyi w nocy na 11 dało się kilkakrotnie uczuć mocne trzęsienie ziemi: szkod żadnych nie sprawiło.

FRANCYA.

Podług gazet berlińskich, Izby francuzkie są zwołane na 10 grudnia. — Subskrypcya w *Paryżu* dla *Francuzów* osady *Pola schronienia*, wynosi już 22,000 fr. — D. 19 listop. woyska francuzkie zajęły twierdzę *Valenciennes.*

AMERYKA.

Piszą z Londynu: iż pod 12 paźdz. otrzymano listy z *Washingtonu* donoszące, że starania Pana *Gallatin*, względem zawarcia traktatu handlowego z Francyą i Niderlandami, zupełnie upadły.

Przez północną Amerykę przyszła do *Londynu* wiadomość, że *Cumana* przez powstańców Wenezuelskich oblężoną została.

Jenerał *Lallemand*, naczelnik niepodległych na Trynidacie miał weyść w przymierze z powstańcami Mexykańskimi. Taż gazeta korrespondenta hamburskiego między wiadomościami od brzegow Menu zawiera: „Angielskie gazety donoszą, że powstańcy Mexykańscy ofiarowali koronę swojego kraju Józefowi *Bonapartemu.*"

AZYA.

Piszą z *Londynu* pod 21 listopada: nadeszły wiadomości *Bombai* pod 11 lipca. Ostatnia i naymocnieysza twierdza Maratów *Handah*, która miała załogi 3 tysiące ludzi i 52 działa 24 funtowe, szturmem zdobytą została. W wyłomie stało 800 Maratów, którzy ustąpić nie chcieli, i pałaszami zabici zostali. Wczasie szturmu twierdzy termometr stał na 145 stopni; zatém 49 stopni wyżey od ciepła krwi ludzkiey. Spodziewamy się, że *Peishwa* odda się na łaskę Panu *Malcolm*, gdy jemu mieszkanie w *Benares* i pewny dochod roczny postąpiony będzie.

Wiadomości z *Ceylonu* nie tak są pomyślne, jak spodziewano się po przybyciu posiłkow z *Madras.* Dżdżysta pora roku, przeszkodą jest do działań wojennych, i dla tego w niektórych okręgach *Ceylonu* nieukontentowani ciągle się utrzymują i robot swych nie przestają.

[illegible] Komit. Cenz. Cel. — w Wilnie w Drukarni Redakcyi pism peryodycznych.